

wraz z małżonką przeniósł się do Warszawy i zamieszkał przy ul. Elsterskiej 6. Z początkiem r. 1950 przeprowadził się na ulicę Wilczą 13 m. 3, gdzie mieszkał już do końca życia.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Przemyślu, zesp. Izraelicka Gmina Wyznaniowa w Przemyślu, sygn. 4-6, 16, zesp. I Państwowe Gimnazjum i Liceum im. J. Slowackiego w Przemyślu, sygn. 92, 94, 96-100, 211, 215; Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego, Rafał Taubenschlag. Akta personalne; Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Rafał Taubenschlag. Akta personalne, sygn. S II 619; AUW, R.T., A.p.; Archiwum PAN. Oddział w Warszawie, sygn. III-98. Materiały R. T.; Księga zaślubin Urzędu Metrykalnego Izraelickiego we Lwowie z roku 1917/18, s. 270, L. porz. 83; Księga urodzin Urzędu Metrykalnego Izraelickiego w Krakowie z roku 1920, poz. 50; List prof. Stanisława Ehrlicha do autora artykułu z 14 VI 1996 r.; Zawiadomienie Zarządu Miejskiego stoł. król. m. Krakowa - Oddział Administracyjny z dn. 22 XI 1938 r. Nr Adm. os. wyzn. 184/38 o zmianie wyznania, adresowane do prowadzącego metryki izraelickie w Przemyślu (oryginał pisma w posiadaniu autora artykułu); Informacja Zarządu Cmentarzy Komunalnych w Krakowie z dnia 12.12.2000 r. ZRI/13624/2000; Odpis zupełny aktu małżeństwa nr 25/1947 wydany przez USC w Milanówku (kserokopia w posiadaniu autora artykułu); Wykaz ulic, placów i domów w mieście Przemyślu sporządzony na podstawie numerowania w roku 1895 przeprowadzonego, Przemyśl 1895, Wykaz ulic, placów i domów w mieście Przemyślu, Przemyśl 1910, Wykaz ulic, placów i domów w mieście Przemyślu, 1932; Sprawozdanie Dyrekcji c. k. Gimnazjum w Przemyślu za rok szk. 1892, Przemyśl 1892, s. 64; ibidem za rok 1897, Przemyśl 1897, s. 64; „Nowy Głos Przemyski” 1912, nr 50, s. 1, ibidem, 1918, nr 15, s. 2, ibidem, nr 24, s. 2.

Opracowania: Z. Andrzejewski, *Rafał Wielki*, „Nasz Przemyśl” 2010, nr 1, s. 6-7; Z. Besz, *Akademickie Koło Przemysłań na Uniwersytecie Jagiellońskim*, „Życie Przemyskie” z 26 lipca 1978 r., nr 30, s. 4; P. Grzegorzczak, *Rafał Taubenschlag 1881-1958* [w:] *Twórcy i badacze kultury zmarli w latach 1956-1967*. T. 1, Warszawa 1986, s. 124-125; H. Izdebski, *Taubenschlag Rafał* [w:] *Słownik historyków polskich*, Warszawa 1994, s. 524; H. Kupiszewski, *Rafał Taubenschlag - historyk prawa (1881-1958)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, 1986, tom 38, z. 1; J. Modrzejewski, *Sylwetki naukowe członków PAN - Rafał Taubenschlag*, „Nauka Polska”, 1956, nr 4; E. T. Sroka, *Taubenschlag Rafał* [w:] *Żydzi w Krakowie*, Kraków 2008, s. 198; B. Szatyn, *Na aryjskich papierach*, Kraków 1987, s. 119-120; K. Pol, *Poczet prawników polskich*, Warszawa 2000, s. 1082; R. Taubenschlag, *Jak zostałem pracownikiem nauki*, „Życie Szkoły Wyższej” 1958, nr 3.

Zenon Andrzejewski

TOMICZEK STANISŁAW LUDWIK. 9 VIII 1902 Bobrek k. Cieszyna - 27 VII 1941 Auschwitz. Nauczyciel, działacz społeczny. Syn Franciszka (zm. 1927), budowniczego, polskiego działacza narodowego i członka Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego i Zofii.

W latach 1913-1921 był uczniem polskiego Gimnazjum Klasycznego (obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. A. Osuchowskiego) w Cieszynie. W 1918 r. jako ochotnik służył w 10. pułku piechoty ziemi cieszyńskiej. Był też członkiem Taj-

nej Organizacji Wojskowej. W 1921 r. zdał maturę i rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, które ukończył w 1927 r. W następnym roku, 28 I 1928 r. uzyskał tytuł doktora filozofii. Działał w Stowarzyszeniu Studentów Polskich ze Śląska Cieszyńskiego „Znicz” (11 VII 1925 r. został wybrany do sądu koleżeńkiego). Pracował jako nauczyciel w szkołach średnich we Lwowie i w Radziechowie. W latach 1927/1928 - 1929/1930 uczył języka polskiego, a do 1929 r. także historii w Prywatnym Seminarium Żeńskim Benedyktynów w Przemyślu. Następnie był nauczycielem w Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym w Katowicach, gdzie w r. 1933 opiekował się drużyną harcerską oraz w Polskim Gimnazjum Państwowym w Rybniku (do 1936). 1 V 1936 r. został dyrektorem Śląskiego Zakładu Wychowawczego w Cieszynie. Od lipca 1936 r. do grudnia 1938 r. przewodniczył Komitetowi Opieki nad Uchodźcami w Czechosłowacji. We wrześniu 1938 r. został członkiem Komitetu Walki o Śląsk za Olzą w Cieszynie. Pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego wydziału wojskowego do spraw propagandy. Obie organizacje zajmowały się pomocą dla uciekinierów z Zaolzia. 28 XII 1936 r. wszedł do komitetu redakcyjnego „Głosu Stanu Średniego”.

Grono nauczycielskie Państwowego Gimnazjum i Liceum nr 874 w Rybniku. Dr S. Tomiczek stoi jako drugi od lewej w drugim rzędzie

W 1938 r., gdy Zaolzie znalazło się w granicach Polski, przeniósł się do Nowego Bogumina. Tam został dyrektorem Szkoły Pomocy Społecznej. Zorganizował Komitet Opieki nad Uchodźcami z Czechosłowacji. Został prezesem cieszyńskiego obwodu Obozu Zjednoczenia Narodowego. Brał udział w kampanii wrześniowej. Później przebywał w Krakowie. 31 I 1941 r. został aresztowany. 5 IV 1941 r. został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu (nr obozowy 11713), gdzie zmarł po podaniu mu zastrzyku z fenolu.

Z poślubioną w 1928 r. Anastazją Wasiluk (ur. 16 II 1907 w Radomyślu, pow. łucki) miał syna Jerzego Huberta (ur. 16 III 1929 w Przemyślu).

Twórczość: *Co zdziałali Miarka, Stalmach i ks. Świeży dla sprawy narodowej na Śląsku*, „Głos Stanu Średniego” 1937, nr 43 (toż pt. *Dlaczego czcimy pamięć Miarki, Stalmacha i ks. Świeżego*, „Polska Zachodnia” 1937, nr 291-293); *Kilka uwag o korelacji w nauczaniu języka polskiego*, „Polonista” 1937, z. 4, s. 108-112, z. 5, s. 136-138; *Prace Komitetu [Opieki nad Uchodźcami z Czechosłowacji] nad ulżeniem niedoli uchodźczej [w:] Śląsk Cieszyński. Z życia gospodarczego*, [Cieszyn 1937]; *Nowy miesięcznik literacki na Śląsku [„Sztorcem”]*, „Głos Stanu Średniego” 1938, nr 35; *Walka cenzury austriackiej ze słowem polskim w okresie powstania styczniowego*, „Powstaniec” 1938, nr 4, s. 21-23.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Cieszynie, Akta Miasta Cieszyna, sygn. 1131, *Metryki osób przynależnych do gminy Bobrek*, s. 85; Archiwum Państwowe w Przemyślu, Prywatne Seminarium Nauczycielskie Żeńskie PP. Benedyktynek w Przemyślu, sygn. 4, s. 2, 90, 170, 256, 343; sygn. 5, s. 5, 41, 115, 160; sygn. 6, s. 90, 130 [za wskazanie na te źródła dziękuję mgr Ewie Grin-Piszczek]; Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Marii Magdaleny w Cieszynie, *Metryki chrztów*, t. XXIII B, Bobrek, s. 127; Urząd Stanu Cywilnego w Przemyślu, *Księga urodzin 1929 rok*, nr 109 (za wskazanie na to źródło dziękuję dr. Tomaszowi Pudłockiemu); *Księga Pamięci. Transporty Polaków do KL Auschwitz z Krakowa i innych miejscowości Polski południowej 1940-1944*, t. 1, red. J. Mateja, Warszawa-Oświęcim 2002, s. 528; *Materiały do listy strat kultury polskiej na Śląsku w latach 1939-1945*, „Zaranie Śląskie” 1960, z. 4, s. 649; *Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Gimnazjum Polskiego w Cieszynie za rok szkolny 1914/15*, Cieszyn 1915, s. 32; *Wykazy absolwentów za 100 lat [w:] Księga pamiątkowa Polskiego Gimnazjum Macierzy Szkolnej w Cieszynie obecnie Liceum Ogólnokształcącego imienia Antoniego Osuchowskiego w Cieszynie*, red. L. Miękina, Cieszyn 1995, s. 199; „Dziennik Śląska Cieszyńskiego” 1925, nr 162; „Gwiazdka Cieszyńska” 1928, nr 11; ibidem 1936, nr 34; ibidem 1937, nr 57.

Opracowania: E. Długajczyk, *Oblicze polityczne i własnościowe prasy polskiej w województwie śląskim 1922-1939*, Katowice 1990, s. 173; idem, *Sanacja śląska 1926-1939. Zarys dziejów politycznych*, Katowice 1983, s. 350; idem, *Tajny front na granicy cieszyńskiej. Wywiad i dywersja w latach 1919-1939*, Katowice 1993, s. 166, 256-257; J. Golec, S. Bojda, *Słownik biograficzny ziemi cieszyńskiej*, t. 2, Cieszyn 1995, s. 245; S. Kędryna, A. Szefer, *Nauczyciele śląscy polegli i zamordowani w latach hitlerowskiej okupacji*, Katowice 1971, s. 110; T. Kucharczak, *Z dziejów szkoły [w:] 75 lat Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Śląskich w Rybniku 1922-1997*, red. T. Kucharczak, Rybnik 1997, s. 29; K. Nowak, *Elity polityczne w Cieszynie w okresie międzywojennym (1918-1939) [w:] Samorządowość i elity władzy w Cieszynie na przestrzeni dziejów*, red. I. Panic, Cieszyn 2002, s. 129; *Organizacje [w:] Strona internetowa Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Katowicach*, <http://www.kopernik.katowice.pl/historia/organizacje>, opublikowano 12 IX 2010, dostęp 17 I 2011.

Michael Morys-Twarowski